

Ministerie van Veiligheid en Justitie
t.a.v. de heer mr. F. Teeven,
Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Den Haag, 20 mei 2011

Dossiernummer: 1.5
Uw kenmerk: 5693913/11/6
Doorkiesnummer: 070 – 335 35 27
Faxnummer: 070 – 335 35 31
E-mail: Lucas.korsten@advocatenorde.nl

Betreft: Reactie op consultatie Ontwerpbesluit aanpassing vergoeding en indexering rechtsbijstandverleners

Mijnheer de staatssecretaris,

Dank voor Uw brief van 26 april 2011 waarin U het Ontwerpbesluit aanpassing vergoeding en indexering rechtsbijstandverleners ter consultatie aan de Nederlandse Orde van Advocaten en aan de Raad voor Rechtsbijstand voorlegt. Gezien de gestelde reactietermijn van vier weken, in combinatie met de start van die termijn per 6 mei 2011 (datum van publicatie in de Staatscourant) gaan wij er van uit dat onze reactie U tijdig bereikt heeft.

De Nederlandse Orde van Advocaten en de Raad voor Rechtsbijstand hebben kennis genomen van het Ontwerpbesluit en geven daarop door middel van deze brief een gezamenlijke reactie. Daarbij is ten behoeve van de leesbaarheid onderscheid aangebracht tussen enerzijds specifieke opmerkingen ten aanzien van de inhoud van het Ontwerpbesluit en de Nota van Toelichting en anderzijds meer generieke opmerkingen aangaande het stelsel van rechtsbijstand en de relatie met het onderhavige Ontwerpbesluit. Wij gaan ervan uit dat beide typen opmerkingen onverkort in Uw reactie en verdere besluitvorming binnen Uw departement worden meegenomen. Daarnaast en tenslotte wensen Raad en Orde aan U nog enkele overige punten mee te geven, waarmee met name de al gedane en nog lopende inspanningen om te komen tot een grotere efficiëntie en kwaliteitstoename van Raad en Orde worden geïllustreerd.

Generieke opmerkingen inzake het Ontwerpbesluit

De in het Ontwerpbesluit beoogde bezuiniging vormt een pakket van circa 20 miljoen Euro dat uit de voorgenomen totale taakstelling van 50 miljoen Euro is gelicht. Die partitie maakt het voor Raad en Orde moeilijk om een integraal overzicht te verkrijgen van de onderlinge samenhang tussen - al dan niet al eerder door uw departement gesondeerde - bezuinigingsmaatregelen inzake de rechtsbijstand en de mogelijke financiële en maatschappelijke consequenties ervan. Vanuit onze visie dat het *stelsel* rondom rechtsbijstand *integraal* beschouwd dient te worden, heeft een daarbij passende integrale benadering van beleids- en bezuinigingsmaatregelen ten aanzien van dat stelsel onze sterke voorkeur.

Ten aanzien van de totale taakstelling van 50 miljoen Euro hebben Raad en Orde Uw departement bij brief van 24 februari 2011 een alternatief (integraal) voorstel aangeboden. Dat alternatieve voorstel bieden wij U bij deze – nogmaals – aan, in de hoop en verwachting dat het in serieuze overweging wordt genomen waar het gaat om bovenbedoelde taakstelling.

Raad en Orde hebben eerder geuit dat het kritisch tegen het licht houden van de middelen en het bevorderen van efficiëntie waar dat mogelijk is, op zichzelf niet onze tegenstand oplevert, maar wijzen er wel op dat de in het Ontwerpbesluit beoogde bezuiniging omvangrijk en zorgelijk is.

Omtrent de nieuwe taakstelling is inmiddels – pregnanter dan bij het verzenden van ons bovengenoemde voorstel op 24 februari 2011 overzien kon worden – duidelijk dat naast die taakstelling ook, en vrijwel gelijktijdig, de voorgenomen forse verhoging van griffierechten voor de rechtzoekende voelbaar zal worden. Daarnaast zijn hogere eigen bijdragen voor de advocatuurlijke bijstand bij echtscheidingen aangekondigd. Raad en Orde uiten bij deze nogmaals jegens U hun serieuze zorgen omtrent de aantasting van de toegang tot het recht. Zoals eerder in deze brief is gesteld, is het in wezen niet goed mogelijk om alleen de verlaging van het basisbedrag te bespreken zonder daarbij andere zich al voordoende effecten uit de recent gewijzigde Wet griffierechten en het recent voorgelegde wetsvoorstel kostendekkend griffierecht te betrekken. Het gaat hier met elkaar om een cumulatie van maatregelen die grote impact zullen hebben op de toegang tot het recht. Dat maakt het nodig dat buitengewoon zorgvuldig wordt omgegaan met het doorvoeren van budgettaire maatregelen en hun (onderlinge) effecten. Hiervoor vragen wij uitdrukkelijk Uw aandacht.

Praktisch zou het zo kunnen zijn dat de met verhoging van de griffierechten beoogde vermindering van het beroep op de rechterlijke macht, gepaard kan gaan met een (meer of minder evenredige) vermindering van het beroep op toegevoegde rechtsbijstand. Dit effect ligt althans voor de hand, en indien zich dat ook daadwerkelijk voordoet wordt reeds daardoor een – naar verwachting aanzienlijke – besparing op de toegevoegde rechtsbijstand verwezenlijkt. Indien daarnaast de taakstelling van 50 miljoen Euro op de gefinancierde rechtsbijstand wordt doorgevoerd, kan de uiteindelijke besparing doorslaan. Een dergelijk, uit macro-budgettaire overwegingen wellicht als 'meevaller' te kwalificeren effect wordt dezerzijds als zeer onwenselijk beschouwd aangezien wij vrezen voor een ontoelaatbare beperking van de toegang tot het recht. Daarnaast geldt meer generiek dat rechtsbijstand niet alleen in termen van kosten dient te worden beschouwd, maar vooral ook vanuit het perspectief van maatschappelijke baten: het vertrouwen dat recht wordt gedaan, een wezenlijke pijler onder een stabiele samenleving.

Specifieke opmerkingen inzake het Ontwerpbesluit

In de Nota van Toelichting wordt onder artikel I onderdeel 1 opgemerkt dat de stijging van de uitgaven nauw samenhangt met de stijging van de vergoeding per punt. De stijging van de uitgaven in totaal hangt naar ons idee veel meer samen met de blijkbaar stijgende noodzaak voor de burger om zich, ter realisering van zijn rechten, van rechtshulp te voorzien.

Ten aanzien van de voorgenomen nieuwe wijze van indexering wensen wij de volgende opmerkingen te maken, waarop wij graag Uw reactie ontvangen:

Ten eerste wordt in het ontwerpbesluit verondersteld dat bij invoering per 1 januari 2012 een korting van 5% zou leiden tot een basisbedrag van € 106,25. Het is echter tot op heden zo dat het basisbedrag steeds per 1 juli van elk jaar wordt verhoogd en dat

zal ook dit jaar plaatsvinden. Het overslaan van deze indexering of het nu al vaststellen van het bedrag op € 106,25 zou leiden tot een hogere korting.

Daarop aansluitend wordt ten tweede met de introductie van deze nieuwe wijze van indexering in onze beleving een additionele bezuiniging geïntroduceerd omdat de voorgestelde indexering een grotere dempende werking heeft dan de huidige indexeringswijze. Uitgaande van de productiviteitscijfers over de afgelopen jaren, zouden we graag inzicht verkrijgen in het kwantitatieve effect van de voorgestelde indexeringswijze afgezet tegen de huidige wijze.

Ten derde houdt de voorgenomen vormgeving van de wijze van indexering weliswaar rekening met een wijziging in arbeidsproductiviteit, maar wordt niet de toegenomen complexiteit van zaken meegewogen, zoals Raad en Orde die in de praktijk zien optreden. Het is de vraag of een compensatie voor toegenomen arbeidsproductiviteit in voldoende mate ook compenseert voor procedures die meer tijd vragen. Daarbij kan ter illustratie gedacht worden aan echtscheidingen met verplicht ouderschapsplan, etc. Raad en Orde zien vanuit dit perspectief meer heil in maatregelen die de complexiteit van zaken vermindert, zoals vereenvoudiging van wet- en regelgeving, versimpeling van procedures (bestuursrecht) of aanpassing van wachttijden.

Ten vierde, specifiek vanuit het perspectief van de Raad, graag Uw aandacht voor artikel IV (Inwerkingtreding): het heeft onze sterke voorkeur om de inwerkingtreding op dezelfde wijze in te richten als in artikel 45 BVR 2000 geïmplementeerd is, namelijk dat – kortweg – het moment van afgifte bepalend is. Naar de mening van de Raad scheelt een dergelijke inwerkingtreding zeer veel werk en vermindert het de kans op fouten aanmerkelijk. Bovendien geldt dat de gewenste methodiek (waarbij het moment van afgifte bepalend is) ook reeds wordt toegepast bij verhogingen. Aldus zou het niet meer dan logisch zijn om in het Ontwerpbesluit in die zin aan te passen.

Overige punten

Ter illustratie van de inspanningen die Raad en Orde zich getroosten om een bijdrage te leveren aan efficiëntie- en kwaliteitsverbetering, mag vermeld worden dat zijdens de Raad hard gewerkt is aan efficiëntieverbetering, welke inmiddels geleid heeft tot een vermindering van de doorlooptijden tot een niveau dat waardering en tevredenheid van de zijde van de Orde oplevert.

Van de zijde van de Orde wordt opgemerkt dat niet aflatend wordt gewerkt aan kwaliteitsverbetering en voortschrijdende vakbekwaamheid in het rechtsbedrijf. In de jaarlijkse Monitor van de Raad komt deze inspanning tot uitdrukking in een stijgende klanttevredenheid van burgers over de advocatuur. In de kern zijn kwaliteitsverbetering en vakbekwaamheid een zaak van de Orde. Er dient echter tevens op te worden gewezen dat de Raad eveneens kwaliteitsbevordering van rechtshulpverleners bevordert, in het bijzonder door inschrijfvoorwaarden. Zo is gewerkt aan inschrijfvoorwaarden voor echtscheidingsadvocaten en –mediators en wordt gewerkt aan dergelijke voorwaarden voor jeugdstrafrecht. Hierover wordt steeds intensief tussen Raad en Orde overlegd, en dat blijven beide ook in de toekomst doen. Wij menen te mogen veronderstellen dat onze niet aflatende kwaliteitsbevordering kan rekenen op Uw instemming.

De reden dat wij hiervoor in dit verband aandacht vragen, is dat kwaliteit slechts geleverd kan worden als daartoe bij de rechtsbijstandverlener de nodige middelen aanwezig zijn c.q. gegenereerd worden uit de praktijk. Die kanttekening is nadrukkelijk geplaatst op het recent gehouden symposium “Kwaliteit Rechtsbijstand”. Met het

onderhouden en verder opvoeren van de kwaliteit gaan veel tijd, inspanningen en kosten gepaard.

Waar wij veronderstellen dat kwaliteit en het verder bevorderen daarvan een gezamenlijke doelstelling mag zijn van Ministerie, Raad en Orde, is er dezerzijds zorg over het draagvlak hiervoor bij de achterban wanneer de thans aan de orde zijnde taakstelling de haalbaarheid van de wenselijke kwaliteitsinitiatieven onder druk zet. Raad en Orde vragen hiervoor Uw extra aandacht.

Tot besluit

Zoals U uit de brief van 24 februari 2011 kunt hebben opgemaakt, bieden de Raad en de Orde U aan om mee te denken hoe de voorgenomen budgettaire effecten op het aan de orde zijnde – vitale – belang van toegang tot het recht, draaglijker en evenwichtiger kunnen worden gemaakt. In de aangehaalde brief hebben wij naar onze overtuiging zinvolle alternatieven aangeboden, waarover wij – onverkort - graag met U en Uw departement van gedachten wisselen.

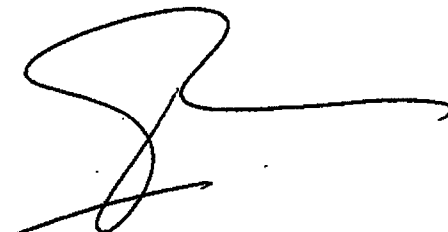
Een afschrift van deze brief verzenden wij ter informatie aan de vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie van de Tweede Kamer. Tevens wordt deze brief openbaar beschikbaar gesteld op de website van de Orde.

Met vriendelijke groet,
Namens de Algemene Raad,

Namens de Raad voor
Rechtsbijstand,

Hans Vogels
Portefeuillehouder toegang tot het recht
Nederlandse Orde van Advocaten

Peter van den Biggelaar
Directeur stelsel
Raad voor Rechtsbijstand

Raad voor Rechtsbijstand

Ministerie van Veiligheid en Justitie
t.a.v. de heer mr. J.J. Stam
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Den Haag, 24 februari 2011
Dossiernummer 1.5
Doorkiesnummer: 070-335 35 89
Faxnummer: 070-335 35 31
E-mail: m.vanderpijl@advocatenorde.nl

Betreft: taakstelling gefinancierde rechtsbijstand uit regeerakkoord 2010

Geachte heer Stam,

Op dit moment wordt op het Ministerie van Veiligheid en Justitie nagedacht over de invulling van de taakstelling. Over de taakstelling heeft op maandagavond 22 februari jl. een overleg tussen de Raad voor Rechtsbijstand, het Ministerie van Veiligheid en Justitie en de Nederlandse Orde van Advocaten (hierna: Orde) plaats gevonden. Tijdens dat overleg is gesproken over een gezamenlijk voorstel van de Raad voor Rechtsbijstand en de Nederlandse Orde van Advocaten om aan het bezuinigingsbedrag te komen. Afgesproken is dit gezamenlijke voorstel binnen 48 uur na het overleg aan het Ministerie te doen toekomen. U bent gisteren reeds per mail geïnformeerd dat er een voorstel aankomt, maar net buiten de toegezegde termijn. U heeft toegezegd dat u dit voorstel zult bespreken met de Staatssecretaris van Justitie. Het gezamenlijke voorstel wijkt op onderdelen af van hetgeen waarmee het Ministerie hoopt te bezuinigen. Wij denken echter dat ons voorstel evenwichtiger is en op een (zij het nog steeds contre coeur) breder draagvlak (binnen de advocatuur) kan rekenen. Eveneens betekent dit voorstel dat de toegang tot het recht voor de rechtzoekende in eerste instantie adequaat blijft.

Wij willen in het algemeen wel onze zorgen uitspreken over wederom een taakstelling van 50 miljoen, zonder dat duidelijk is wat de effecten zijn van de maatregelen die al zijn of nog worden geïmplementeerd als uitwerking van de taakstelling van eveneens 50 miljoen uit 2008. Deze bezuiniging betekent dat in 2015 het budget ongeveer 20 % lager zal zijn ten opzichte van 2009. Het kritisch tegen het licht houden van de financiën en het bevorderen van de efficiëntie levert op zichzelf niet onze tegenstand op. Voortgaande bezuinigingen brengen evenwel de toegang tot het recht in gevaar wanneer we daarbij optellen de

Raad voor Rechtsbijstand

verhoging van griffierechten en de, met de uitdijning van regelgeving, te verwachten verdere toename van de maatschappelijke behoefte aan rechtsbescherming. In dat licht zijn bezuinigingen in de rechtshulp zorgelijk.

Van belang is verder dat rechtsbijstand niet alleen over kosten gaat. Het gaat ook over opbrengsten: rechtsbijstand is een onderdeel van de civil society en gaat om eerlijke kansen voor de burger en het realiseren van zijn recht als compensatie voor het vervullen van plichten. Recht brengt ook rust en duidelijkheid.

Wij denken dat vereenvoudiging van regelgeving nodig is, wil de door het kabinet beoogde zelfredzaamheid gerealiseerd worden en men de burger zelf verantwoordelijkheid wil laten nemen. Ook transparante normen helpen hierbij (bijvoorbeeld de kantonrechttersformule). De hoge regeldruk op allerlei terreinen veroorzaakt volgens ons verdergaande juridisering en de noodzaak om rechtshulp in te schakelen. Voorbeelden hiervan zijn echtscheiding met daarbij behorende ouderschapsplannen, alimentatieberekeningen, ontbinding samenleving, maar ook massaschade, letselschade en burenruzies. Hier ligt met name een verantwoordelijkheid voor de overheid en die kan volgens ons niet eenzijdig worden doorbelast naar de burger.

Ook is van belang dat de overheid indirect veroorzaker is van een zeer aanzienlijk aantal procedures, mede veroorzaakt door juridisering van bezwaarprocedures en te weinig contact met de burger (zie ook rapport van de Nationale Ombudsman). Wij denken dat onder andere de volgende zaken zorgen dat het aantal procedures vermindert: een 'verplichte' belronde door een bestuursorgaan voorafgaand aan een te nemen besluit, verzameling van dossiers waardoor een gezamenlijk besluit analoog aan de omgevingsvergunning mogelijk wordt en het opheffen van de knip tussen herziening en terugvordering. Wij stellen ons op het standpunt dat waar mogelijk de burger ontlast moet worden, maar dat hij ook in staat gesteld moet worden zijn verantwoordelijkheid te nemen.

Tegen deze achtergrond willen wij de volgende maatregelen voorstellen, waarbij als eerste de organisatie/persoon/groep staat genoemd waar de pijn valt, dan de maatregel en welk bedrag dit oplevert. Wel willen wij hierbij graag de voorwaarde stellen dat de komende drie jaar geen andere bezuinigingsmaatregelen meer worden doorgevoerd en dat ook het stelsel onaangetast blijft. Na die periode zal geëvalueerd worden of de voorgestelde maatregelen de gewenste en beoogde bezuinigingen hebben opgeleverd. En eveneens zal worden bekeken of er dan aanleiding is het stelsel eventueel opnieuw en anders in te richten.

ten laste van	maatregel	x 1 miljoen euro
RvR	bezuinigen en servicecontract met Orde	5
Orde/advocatuur	verlaging tarieven met 6,5%	22,1
burger	wegvallen anticumulatie	1,5

Raad voor Rechtsbijstand

burger	opvolging raadsman	3
burger	volle eigen bijdrage mediation	2
burger	bundeling massaschade	1,5
burger	maximaal 7 toevoegingen per jaar	2,4
Orde/advocatuur	lagere vergoeding bij kennelijk niet-ontvankelijk	2
stelsel	straf ZSM experiment Utrecht	5,2
stelsel	vereenvoudiging Alimentatie	1,4
Orde/advocatuur & burger	nieuwe eigen bijdrage bij EXU	1
stelsel	inning en restitutie	3
totaal		50,1

Wij zijn ervan overtuigd dat op deze manier het huidige stelsel versterkt wordt; een stelsel dat bij de evaluatie in 2008 als robuust en in evenwicht werd gekenmerkt en recht deed aan de verplichting van de overheid. Er is dan nu geen nieuwe inrichting van het stelsel nodig dat allerlei onzekerheden en kosten met zich mee brengt. Beter is het om over drie jaar een evaluatie uit voeren over de stand van zaken waarbij dan getoetst wordt of de maatregelen voor de beoogde bezuiniging hebben gezorgd en of de intensiteit van de samenwerking Raad en Orde, die sinds de fusie is gerealiseerd en nu met het servicecontract geborgd wordt, effectief is geweest. Afhankelijk van die uitkomst zou pas besloten moeten worden of een nieuw stelsel dan nog nodig is.

Tot slot nog het volgende. Wij zullen ons in de toekomst verder gezamenlijk inzetten voor de kwaliteitsbewaking en verder nadenken over hoe oneigenlijk gebruik kan worden voorkomen en bestreden. Bovendien wordt het middel van diagnose en triage serieus ondersteund, waarvan de kanttekeningen van de Orde u bekend zijn.

Met vriendelijke groet,
namens de Algemene Raad,
mede namens de Raad voor Rechtsbijstand,

Louise van der Veen
portefeuillehouder toegang tot het recht